Plan mot kränkande behandling, diskriminering & trakasserier 2025

Vision
På vår förskola finns nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling! Processen från anmälan till avslut är välkänd och följs med noggrannhet i alla steg. Det finns en transparens i arbetet. På Pandan finns ett utförligt och positivt arbete för att främja mångkultur!

PANDAN

Gäller: 250121-260121

Innehållsförteckning

1. Bakgrund **3**
1.1 Kränkande behandling 3
1.2 Innehåll 4
1.3 Ansvar och utvärdering 4
1.4 Delaktighet 4
2. Hur agerar vi vid en kränkning? 6
3. Rutiner för att anmäla **8**
4. Utvärdering av föregående års plan **9**
5. Åtgärder **9**
5.1 Mål och Åtgärder för läsåret 2024 - både planerade åtgärder och förebyggande insatser 10
6. Bilagor **12**
6.1 Begrepp och definitioner 12

1. Bakgrund

Kränkningar kan vara:

- **Fysiska – till exempel slag eller knuffar**
- **Verbala – till exempel hot eller att bli kallad för könsord**
- **Psykosociala – till exempel att utsättas för utfrysning eller ryktesspridning**
- **Text- eller bildburna – till exempel via sms eller via Internet eller genom klotter.**

De sju grunderna för diskriminering:

- **Kön**
- **Könsidentitet eller könsuttryck**
- **Etnisk tillhörighet**
- **Religion eller annan trosuppfattning**
- **Funktionsnedsättning**
- **Sexuell läggning**
- **Ålder**

Den som upplever sig ha blivit kränkt måste tas på allvar!

Kränkande behandling regleras i 6 kap. i Skollagen (SFS 2010:800) och diskriminering i Diskrimineringslagen (SFS 2008:567). Från 1 januari 2017 försvann kravet på att förskolorna ska ha en likabehandlingsplan men förskolorna måste fortfarande dokumentera sitt arbete enligt diskrimineringslagen. Därtill har förskolorna fortfarande ett krav på att ha en plan mot kränkande behandling och trakasserier enligt skollagen.

1.1 Kränkande behandling

Enligt 6 kap. 3 § i Skollagen är kränkande behandling ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen.

Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat av den som blir utsatt. Det är barnet eller eleven som upplever sig vara utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat. Både personal, barn och vårdnadshavare kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling. Utredningsskyldigheten gäller oavsett om det fanns en avsikt att kränka eller inte. Vad som är kränkande behandling måste avgöras i varje enskilt fall.

1.2 Innehåll

I planen mot kränkande behandling ska det finnas rutiner för hur personal ska agera vid en kränkning (se 2) samt rutiner för processen från anmälan till avslut av ett ärende (se 3). Därtill ska planen innehålla en redogörelse för hur man genomfört de åtgärder man planerade i föregående års plan (se 4). Samt en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever (se 5), en redogörelse för vilka åtgärder som verksamheten planerar att påbörja eller genomföra under det kommande året (se 5).

1.3 Ansvar och utvärdering

I enlighet med Skolverkets skrifter bör planen också ange vem som är ansvarig för att åtgärderna genomförs och hur dessa ska följas upp och utvärderas. Huvudmannen, i detta fall styrelsen, har det yttersta ansvaret för att Skollagen (2010:800) och diskrimineringslagen (2008:567) följs. På vår förskola har huvudmannen delegerat dessa ansvarsområden till rektorn. Härmed fastställs att rektorn ansvarar för att åtgärderna som beskrivs i planen genomförs. Arbetet är fortlöpande och dokumenteras i bloggen med taggen PDK utifrån målen. Åtgärderna följs upp och utvärderas av personalen under utvecklingsdagen i januari. Inför revidering av planen genomförs kartläggning av möjliga risker utifrån samtliga diskrimineringsgrunder samt analys av kränkningsanmälningar, utredningar och uppföljningar av incidenter.

1.4 Delaktighet

Barn, vårdnadshavare och personal görs delaktiga i utformningen och innehållet i planen.

Barnens tankar/åsikter/upplevelser beaktas och tas till vara på genom:

- Barnenkät/ barnintervju 1 gång per år
- Spontana dagliga samtal som dokumenteras i Tyra eller samplanering
- Observation och kartläggning kring möjliga risker
- Kränkningsanmälningar

Vårdnadshavarnas tankar/åsikter/upplevelser beaktas och tas till vara på genom:

- Daglig samtal

- Inskolningssamtal, utvecklingssamtal och vid behov
- Enkät 1 gång per termin
- Forum för samråd
- Föräldramöte
- Kränkningsanmälan

Personalen är delaktiga genom:

- Årlig revision av PDK
- Planerade åtgärder och förebyggande insatser i PDK
- Observation, kartläggning och uppföljning av möjliga risker för kränknade behandling och diskiminering
- Genom förskolans dagliga arbete samt undervisning om/kring normer och värden.

2. Hur agerar vi vid en kränkning?

Om ett barn kränks eller utsätts för trakasserier av ett annat barn eller av personal följer vi rutinerna för att utreda och åtgärda kränkningar. Det är viktigt att vi vid en möjlig kränkning tydligt visar att vi sett och känner till vad som hänt och att det inte tolereras: *din tydlighet är viktig både för den effekt det har, och för de signaler det sänder.* De vuxna ansvarar för att trösta, lyssna och samtala med de berörda barnen.

Om ett barn kränker ett annat barn, enskild händelse

1. Markera vid behov. Gränsdragning.
2. Trösta vid behov. Visa att du finns vid barnets sida.
3. Samtala med de inblandade: Vad händer här? Fånga allas perspektiv.
4. All berörd personal informeras
5. Anmälan görs och lämnas till rektor (se 3. Rutiner för anmälan).
6. Vårdnadshavare informeras om händelsen per telefon

Om ett barn kränks av personal eller annan vuxen

1. Ingrip vid behov med förutbestämt kodord.
2. Händelsen anmäls till rektor
3. Vårdnadshavare informeras av rektor
4. Rektor utreder och tecknar åtgärder samt anmäler till huvudman. Rektor följer upp ärendet med barnet, vårdnadshavare och berörd personal.

Om vårdnadshavare vill anmäla en upplevd kränkning

1. Händelsen anmäls till rektor
2. Rektor utreder och vidtar åtgärder (se 3. Rutiner för anmälan).

Om en personal kränks av barn eller annan vuxen

1. Markera vid behov. Gränsdragning.
2. Samtala med de inblandade: Vad händer här? Fånga allas perspektiv.

3. All berörd personal informeras
4. Anmälan görs och lämnas till rektor (se 3. Rutiner för anmälan).

3. Rutiner för att anmäla

Följande riktlinjer används för anmälan av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling:

Steg 1 Anmäla kränkande behandling
När en medarbetare ser eller får kännedom om att ett barn eller en vuxen blivit utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska medarbetaren skyndsamt fylla i *blankett kränkningsanmälan* och informera rektor. När rektor får kännedom om händelse är denne i sin tur skyldig att anmäla skyndsamt till ordförande i styrelsen.

Steg 2 Utredning
Rektor är skyldig att starta en utredning för att ta reda på om det förekommit kränkande behandling eller diskriminering. Det är barn eller vuxens upplevelse som är utgångspunkt för utredningen. Om händelsen involverar flera parter som upplever sig ha blivit utsatta för kränkande behandling, ska separata utredningar för respektive ärende skrivas. Fyll i blanketten: *Utredning och åtgärder för att förhindra diskriminering och kränkande behandling i framtiden.*

Steg 3 Åtgärder
Om utredningen visar att en kränkning skett, genomför förskolan aktiva åtgärder så att kränkningen upphör. Förskolans ansvar för detta är långtgående. De åtgärder som genomförs ska rikta sig såväl mot den som kränker som den som utsatts för en kränkning. I varje enskilt fall bedöms det om en anmälan ska göras till andra myndigheter. Ansvarig är rektor.

Steg 4 Uppföljning
Åtgärderna följs upp kontinuerligt för att säkerställa att åtgärderna leder till att kränkningarna upphör. Om det i uppföljningen visar att de vidtagna åtgärderna inte varit tillräckliga beslutar rektorn om nya åtgärder kan vara aktuella.

Steg 5 Avsluta ärende
Rektor är den som har behörighet att avsluta ett ärende. Ordförande tar del av ärendet och godkänner att ärendet avslutas eller kontaktar förskolan för ytterligare åtgärder i ärendet.

4. Utvärdering av föregående års plan

Under 2023 framkom att rutinen för att anmäla var känd bland samtliga i personalen men att få anmälningar gjordes. Under 2024 har vi sett en ökning i antalet anmälningar vilket bedöms vara en framgång. Trots det uttrycker personal fortsatt att det är svårt att bedöma när anmälan ska göras och begreppet kränkning uppfattas fortsatt som klurigt i förhållande till barnens ålder och vårdnadshavare. En slutsats är att vi behöver samtala ännu mer kring ämnet och höja vår kompetens här. En ökad förståelse och förtrogenhet tros kunna leda till högre rättssäkerhet.

Vissa aktioner som var bestämda utfördes inte i den utsträckning som först var tänkt. Exempelvis “blandade utflyktsgrupper” som endast gjordes halva året. Detta eftersom utvärderingen visade att aktionen inte gav de effekter man hoppats på. Trygghetsvandringen gjordes inte alls eftersom pedagogerna uppfattade att metoden för datainsamlingen inte fångade det som vi hade för avsikt att fånga och att tillförlitligheten därmed var låg. Däremot har observation som metod använts för att kartlägga hur barnen rör sig i miljön. Denna metod bedöms som god för att upptäcka zoner som möjligtvis kan vara otrygga och kan fortsättningsvis användas istället.

Däremot utfördes barnintervjuerna med mycket gott resultat. Pedagogerna tolkar barnens reaktioner till aktionen som mycket positiva. Barnen verkade närmast stolta och uttryckte exempelvis “Jag ska på möte, yes!” när de bjöds in till intervjun. Inget barn gav uttryck för något som väckte oro eller funderingar kopplat till kränkande behandling eller diskiminering. Resultatet var snarare bättre än året innan. Exempelvis uttryckte samtliga barn (100%) att de har någon att leka med.

Under året har vi haft inplanerade tillfällen för kollegiala samtal med fokus på diskrimineringsgrunderna under APT. Under dessa tillfällen har samtliga pedagoger observerat och analyserat möjliga risker i miljön, bemötande eller material samt gjort åtgärder för att förebygga dessa. Styrelsen godkände och gav medel för att öka representationen i materialet, exempelvis inköptes böcker och dockor. Därtill har lärmiljön utvecklats under året och mer okodat material har blivit tillgängligt.

Det riktade arbetet och undervisningen med fokus på värdegrunden och ett gott klimat har mestadels varit spontan och ständigt pågående. Arbetslagen hade kunnat dokumentera detta arbete mer. Vid några tillfällen har planerad undervisning utifrån målen i PDK erbjudits barnen och dessa tillfällen bedöms som positiva. Dessa moment har främst legat när gruppen varit sammanslagen på fredagar och slutsatsen är att pedagogerna kan planera in fler av liknande moment under 2025 då det gett goda effekter.

Pedagogerna har arbetat löpande och med viss systematik för att motverka könsmönster som begränsar barnens utveckling, val och lärande. Detta har skett exempelvis genom att utmana och uppmuntra samspel mellan olika barn, i olika sammanhang och med olika material, oberoende av könstillhörighet. Dock har vi inte dokumenterat detta i den grad som vi hade kunnat för att bättre säkerställa och mäta effekterna av arbetet.

Arbetslagen har också arbetat aktivt med språket, exempelvis har pedagogerna modellerat begreppen “figur” och “familj” istället för “gubbe” och “mamma, pappa, barn”. Dock dras slutsatsen att vi kan arbeta med detta än mer tydligt med barnen som inte lägger någon värdering i begreppen.

I utvärderingar till VH framkom en enstaka fråga kring hur förskolan arbetar med representation. Pedagogernas analys visar att vi kan öka transparensen kring detta arbete såväl gentemot föräldrar som mot barnen. I det ingår även att VH själv ges möjlighet och bättre tillgång till att själva göra en anmälan vid behov.

Därtill finns fortsatt utveckling i arbetet med processen och kommunikationen mellan rektor och huvudman vid hantering av ärenden/inkomna anmälningar för att säkerställa att vi följer den lagstadgade gången. Uppföljning kan behöva säkerställas mer systematiskt, förslagsvis med nedslag i årshjulet.

5. Åtgärder

Planen ska enligt Skolverket innehålla både en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever samt en redovisning av vilka åtgärder verksamheten planerar att påbörja eller genomföra under det kommande året. Åtgärderna utgår ifrån kartläggning och analys av olika delar av utbildningen (Se separat dokument).

5.1 Mål och Åtgärder för läsåret 2025 - både planerade åtgärder och förebyggande insatser

Mål	**Åtgärder/insatser**
Ett aktivt arbete för ökad representation och ett gott klimat kring mångkultur (Etnicitet, religion och trosuppfattning, språk)	Modersmål/Flerspråkighet: -Språkmöte med VH -Uppdatera barnkort -Digitalisera barnkort på Tyra -Etablera en rutin för löpande arbete med modersmål Traditioner: -Temadagar, nationaldagar och övriga högtider -Representation av samtliga barns kulturer samt minoritetskulturer Etnicitet: - Följa upp och dokumentera arbetet med nytt material vars syfte är att öka representation - Samsyn kring hur vi samtalar om etnicitet - Kompetensutveckling kring perspektiv
Vi följer den lagstadgade vid misstänkt kränkande behandling eller diskiminering	-Rapportera händelser -Säkerställ processens gång från kännedom till huvudmannen -Säkerställ uppföljningen Fortbildning och fler nedslag på ämnet för kollegiala samtal och samsyn
Det finns transparens i arbetetet med PDK för vårdnadshavare och barn	Synliggör det arbetet som görs! Synliggör syftet med begrepp. Exempelvis “familj” istället för “mamma, pappa, barn”. Gör blanketten för anmälan mer tillgänglig för VH

6. Bilagor

6.1 Begrepp och definitioner

Diskriminering
Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering
Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och att det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en pojke nekas arbeta med pärlplattor på grund av sitt kön.

Indirekt diskriminering
Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar barn på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Till alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de barn som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling
Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker barn värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”mongo”, ”fjolla” eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att barn känner sig förolämpade, hotade, kränkta eller illa behandlade samt att de har samband med diskrimineringsgrunderna.

Kränkande behandling
Enligt 6 kapitlet 3 § i skollagen är kränkande behandling ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen. Det är barnet eller eleven som upplever sig vara utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat.

Mobbning
Om ett barn blir utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier vid upprepade tillfällen kallas det för mobbning.

Sexuella trakasserier
Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelande. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier
Personalen får inte utsätta barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att barnet eller vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när barn, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.